

MODEST URGELL, I OLOT

Milagros Torres i López

Per Olot han passat i viscut molts artistes importants al llarg dels anys. Un d'ells va ser MODEST URGELL I INGLADA.

L'artista va néixer a Barcelona el 13 de juny del 1839, i va morir a la mateixa ciutat el 3 d'abril del 1919.

De jove va formar part de companyies escèniques d'aficionats, seguint la seva inclinació pel món del teatre. Però l'oposició dels seus pares el va privar dels seus desitjos de ser actor. Va ser en aquells moments quan va començar a pintar, tasca que va realitzar fins a la seva mort.

Va estudiar pintura a l'Escola de Belles Arts, la Llotja, de Barcelona. Martí Alsina fou un dels seus professors. En aquesta mateixa escola l'any 1895 va ser nomenat professor interí de perspectiva i paisatge. Més tard, l'any 1896, va ser definitivament nomenat professor de paisatge, fins al 1919. Durant aquests anys va ser professor d'artistes tan importants com Miró, Picasso, Mir, Vila-Puig...

Com molts artistes del moment, va residir llargues temporades, els anys 80, a París, on va conèixer Courbet, Corot i personalitats del món del teatre.

També va viatjar per tot Catalunya, on trobava inspiració per a les seves obres. A Barcelona, l'any 1900, va fundar la Societat Artística i Literària.

Tota l'obra d'Urgell té una característica comuna: l'ambient trist i misteriós, que dóna gran quietud i silenci al paisatge o a la marina. Aquesta característica es podria qualificar com el "leit motiv" de tota la producció de Modest Urgell. Així, en els seus temes: cementiris, ermites, matolls, llogarrets de negres cases, pedregosos carrers il·luminats per alguna llanterna, tardes plujoses, pastores amb porcs...

sempre hi ha un vent fort, o pluja; o pinta algun xiprer sense deixar veure el cel, un cel brumós que crea un ambient tenebrós, màgic i misteriós.

Somni, fantasia i realitat són els punts més importants de la seva obra. Creen el valor expressiu i l'assumpte dels seus quadres i dibuixos.

Quant a la seva forma de pintar, el podríem denominar predi-visionista i avantguardista per la utilització d'una pinzellada curta, àgil i lleugera i, a la vegada, un modelat abrupte i grumós.

La relació de Modest Urgell amb la Garrotxa va ser important. Moltes vegades va passar l'artista per aquestes terres, on sempre s'inspirava.

La primera relació d'Urgell amb Olot data de l'any 1868. Aquell any la Diputació de Girona convocà oposicions per cobrir la plaça de director de l'Escola de Dibuix d'Olot, i s'hi va presentar Modest Urgell. La seva idea no era tant guanyar la plaça com poder protestar contra les imposicions oficials de l'acadèmia, per això quan el tribunal li va fer preguntes de geometria, ell contestà que de geometria ja en sabia, però que l'havien fet esperar massa i que no recordava res. Altres temes de l'oposició eren: dibuixar una màquina i dibuixar un gerro. El primer dibuix, com que el tribunal no havia dit les mides, l'Urgell el va fer d'un centímetre quadrat; i el gerro el va fer ple de mosquits i mosques.

El tribunal declarà ineptes tots els opositors. Per aquest motiu aquests van redactar un escrit, que s'escampà per Girona i Olot, en el qual desafiaven els individus del tribunal a dibuixar qualsevol objecte, deixant al criteri del públic el judici que es faria de les obres.

Passen dos anys. Urgell es troba a Barcelona. És l'any 1870 i una epidèmia de pesta groga assola aquesta capital. Els metges aconsellen a la gent que se'n vagi a les muntanyes. Vayreda convida a la seva casa d'Olot tres artistes: Antoni Caba, Josep Roig i Soler i Modest Urgell.

Vayreda recordarà sempre, a partir d'aquesta època, la personalitat d'Urgell, els seus acudits, les seves paraules.

D'aquesta estada a Olot s'expliquen diverses anècdotes, que han estat reproduïdes en diferents articles i que ens donen una visió de la personalitat d'Urgell i del seu comportament a Olot. Veiem quines són.

Una vegada un soci del Cercle Artístic, un fabricant, digué en una discussió, a Urgell: **"Calli, home, calli. Si vostè és un pelat"**. L'Urgell

callà, però al cap d'uns quants dies hi va haver una important nevada a Olot. Llavors l'artista es va vestir de festa, amb sabates xarolades, levita i capell de copa alta, i així arreglat es va passejar pels carrers d'Olot. S'arribà a casa de l'enemic, i cridant-lo li va dir: **"A que no m'ho tornaria a dir, ara, pobre!... Vostè, que un dia així no sortiria per por de fer malbé les sabates!"**.

A part d'aquest incident, Urgell va aprofitar el dia per agafar notes de la nevada en el Firal.

Un altre dia tots els companys estaven pintant en el Cercle Artístic. En Caba li donà un consell a en Berga, que estava fent una figura. Li va dir: **"Ara que ja té la figura situada, comenci a modelar per dalt i vagi baixant fins als peus"**. Urgell ho va escoltar i va dir: **"Home, Caba, no sé per què teniu aquesta mania amb això de començar per dalt de tot. Jo de tant en tant aconsellaria que comencessin per la punta del nas i que anessin modelant i acabant al seu entorn sistema roda"**.

Aprofitaven la seva estada a Olot per anar a pintar a fora. Un dia tots els amics van sortir. L'Urgell no pintava, observava un conill. En Vayreda, que el va veure, li preguntà per què no pintava, i l'Urgell contestà: **"Després de molt observar he arribat a la conclusió que el conill és el ser més perfecte de la creació"**.

En aquell temps es produí una profunda amistat entre Modest Urgell i Joaquim Vayreda, que durà tota la vida. El mateix Urgell, en la seva obra **El Murciélagu**, diu, referint-se a Vayreda: **"Vayreda: nuestro primer paisajista, el pintor genuinamente catalán, el pintor dels "campes de fajol i arremoreu", tan honrado y leal como sincera fue su pintura. Nunca olvidaré sus atinados y oportunos consejos, ni aquellas excursiones sobre la nieve, pintando a la intemperie, sin percatarnos de temperaturas, a pesar de los diez grados bajo cero. Muerto Vayreda, no he vuelto, ni pienso volver a Olot... ¿a què? y..."**

La relació d'Urgell amb Olot, a partir de la seva estada a casa d'en Vayreda, va ser continua. Per una part es va presentar a moltes de les exposicions que es feien al Cercle Artístic, i per una altra va trobar en els carrers d'Olot inspiració per a moltes obres, tant olis com dibuixos.

Les exposicions del Cercle Artístic s'havien reprès l'any 1877. Aquest centre tenia un precedent a l'Institut de les Arts, les Ciències i les Indústries Artístiques, que s'havia fundat l'any 1869 i les actuacions del qual es van veure paralitzades per motius socio-polítics. El 1877 es reprèn la marxa del Cercle Artístic, i per aquest motiu comencen a tenir lloc les exposicions artístiques.

El setembre del 1877, com un acte més dels que tenen lloc per les Festes de la Mare de Déu del Tura, s'inaugura una exposició en el Cercle Artístic, dirigit per Joaquim Vayreda, en la qual participa, entre els artistes forasters, Modest Urgell.

L'any 1878 se celebra una altra exposició, i en la secció d'estudis al natural participa Urgell. El 1880 es torna a presentar en l'exposició del Cercle Artístic, com a foraster. Torna a figurar com a participant en l'exposició de l'any 1895.

L'any 1900 té lloc una exposició, com era habitual, en la qual es poden observar un total de 386 obres, dintre de les quals figuren les de Modest Urgell.

Modest Urgell no va viure en una sola ciutat, sinó que va viure a París, Barcelona, Tarragona, Girona, Olot... Les seves obres són, moltes vegades, reflex de petits pobles, masies i ermites que existien realment. Avui encara es pot reconèixer algun carrer d'Olot pintat per ell. Això ens indica que encara que Modest Urgell és un artista que no es pot encasillar dins de cap corrent artístic del moment, i que en certa manera es podria denominar un artista decimonònic amb influències romàntico-simbolistes, no es pot deixar de veure la seva vessant de pintor realista, influït pel seu mestre Martí Alsina, i per Courbet. En això es basa la importància de la seva relació amb Olot: Urgell ens mostra, en les seves obres, l'Olot d'aquella època, es fa historiador. Mirant les seves teles i dibuixos podem comprovar com eren els paisatges, com anava vestida la gent, com vivien, com eren les seves cases i els seus cementiris.

Per tant, l'obra d'Urgell té aquest important aspecte: mostra la Catalunya del seu moment; això sí, amb un estil propi caracteritzat per la malenconia, la tristor i la realitat.

RESUM

Modest Urgell i Inglada (1839-1919) i la seva relació amb Olot és un tema important, tant per veure el desenvolupament pictòric de l'artista, com per veure com Olot era una capital amb una gran importància dintre l'ambient artístic de Catalunya, ja que rebia molts artistes del moment, tant per la seva relació amb Joaquim Vayreda com per la importància de les exposicions que es feien al Cercle Artístic. Modest Urgell va ser un d'aquests artistes que van passar per Olot i que han deixat obres sobre les seves terres.